

Kustaa III:n sodan (1788-1790) aikana taistelleiden sotilaiden jälkipolvien tutkiminen

Koonnut Paula Putkonen

Savonlinnan seudun sukututkijat saivat talvella 2025 uudenlaisen ja mielenkiintoisen haasteen liittyen Olavinlinnan 550-vuotisjuhlatapahtumaan. Yleensä tutkimme henkilöiden sukuhistoriaa tästä päivästä taaksepäin, mutta nyt tulisi selvittää 1700-luvun lopulla eläneiden sotilaiden sukuhistoria tähän päivään ja löytää sotilaan elossa oleva jälkeläinen.

Selvitystyö 1700-luvun lopulta 1900-luvun alkuun on sukututkimusta parhaimmillaan perustuen eri lähteisiin kuten kirkon historiakirjoihin, joista suuri osa on luettavissa netin eri hakemistoissa. Haasteellisen tästä tutkimuksesta tekivät viimeiset 100 vuotta, koska *Laki yksityisyiden suojusta* estää 100 vuotta nuorempien kirkonkirjojen tutkimisen.

Ensin piti löytää ne sotilaat, jotka olivat Kustaa III:n sodassa joko Olavinlinnan piirityksessä vuonna 1788 tai Parkumäen taistelussa vuonna 1789. Rantasalmelaisen Oiva Baggen artikkelisarjasta vuonna 1989 kootusta kirjasta *Parkumäen taistelu 1789* keräsimme Parkumäen taistelussa taistelleiden sotilaiden nimilistat. Tuttujen sukunimien perusteella ja myös vaistonvaraisesti poimimme nimilistasta pitkin kevättä ja kesää tarkemmin tutkittavaksi muutamia kymmeniä sotilaita. Kaikki tutkintalinjat eivät johtaneet tulokseen, koska sukuja oli sammunut näiden 200 vuoden aikana tai ei vaan löydetty yhteyksiä sotilaiden ja tämän päivän henkilöiden välille.

1900-luvun alkupuolen jälkeen tutkimuksessa alkoi salapoliisityö. Tutkittiin sukukirjoja, etsittiin netin eri hakemistoista, kyseltiin tuttavilta ja soiteltiin henkilöille, joilla tiedettiin olevan hyvä paikallishistorian tuntemus.

Sotilaan jälkipolvet elossa olevaan sukuun päädyttiin esittämään puumuodossa. Aija Liimatta rakensi ottamansa valokuvan päälle sukuun.

Tutkimustyöhön osallistui seitsemän yhdistyksemme jäsentä, vetäjänä oli Raija Nuutinen. Selvitimme 16 sotilaiden sukupuuta ja yhden rusthollarin sukuun. Pyhän Olavin Kilta kutsui näiden sukujen jälkeläiset Olavinlinnan 550-vuotisjuhlaviikonlopun *Olavinlinnan piiritys 1788* -tapahtumaan 6.9.2025, johon osallistumisesta suvut huomioitiin kunniakirjalla. Kahdeksan sukupuuta oli esillä Savonlinnan museossa Riihisaaressa *Sota Savossa 1788-1790* -näyttelyssä. Suku puut päädyttiin sitten laittamaan myös tänne yhdistyksen kotisivuille sen jälkeen, kun sukujen edustajilta oli saatu siihen suostumus.

Tässä koosteessa on seuraavat otsikot:

- Sotalaitos 1700-luvun lopun Suomessa, professori Timo Vihavainen
- Ruotusotilaista Kustaa III:n sodan aikoihin
- Ruotusotilaan elämän tutkiminen
- Parkumäen taistelu 1789
- Suku puut

Sotalaitos 1700-luvun lopulla Savossa

koonnut Timo Vihavainen, professori, emeritus

Savon prikaati

Vuonna 1778 G.M. Sprengtportenin komentamat Savon joukot (Kuninkaallinen Savon kevyt jalkaväkirykmentti (*Savolax lätta infanteriregemente* (ennen vuotta 1775 *Savolax och Nyslotts läns infanteriregemente*) ja vuonna 1745 (1770) perustettu Kuninkaallinen kevyt Savon jalkajääkärijoukko (myöhemmin rykmentti: Kongliga lätta Savolax fotjägar Regimente) yhdistettiin Savon prikaatiksi.

Vuoden 1808 alkaessa Savon prikaatiin kuuluivat Wikipedian mukaan:

- Savon jalkaväkirykmentti, vahvuus 1 000
 - Savon jääkäirykmentti, vahvuus 1 170
 - Savon prikaatin jalkaväen reservi, (vargering) 394
 - Savon prikaatin rakuunoiden reservi (jalkaväkeä, ilman ratsuja), 87
 - Karjalan Jääkärit, 655
 - Karjalan rakuunajoukko, 210
 - Savon prikaatin tykistökomppania vahvistuksineen, 158
 - Armeijan Laivaston Saimaan Laivueet, Ristiina ja Varkaus (Laivanlinna), 109 (aliupseerioppilasta)
- Yhteensä 3 128

Kyseessä oli siis vaikeakulkuisen ja harvan asutun Savon oloissa verrattain suuri joukko, jollaista toki ei mobilisoitukaan muulloin kuin sodan oloissa.

Savon jalkaväkirykmentin miehet olivat **ruotujen** asettamia, yleensä kolme (2-6) taloa muodosti yhden ruodun, joka asetti aina yhden miehen, jolle periaatteessa oli annettava oma torppa. Savossa tämä jäi kyllä usein toteutumatta.

Sotilasrasitus oli tärkeä osa verotusta ja säilyi pitkät ajat samansuuruisena. Merkittävin osa koulutusta tapahtui vuosittaisissa kahden viikon harjoituksissa. Lisäksi järjestettiin kirkkoparaateja ja nelipäiväisiä komppaniankokouksia. Aseena jalkaväellä oli sileäpiippuinen **musketti** pistimineen sekä lyhyt miekka eli **hukari**.

Muskettti oli suustaladattava, piilukkoinen kivääri, jonka kaliiperi oli hieman alle 2 cm. Se oli epätarkka jo sadan metrin matkalta, ja lataaminen vaati yleensä noin puoli minuuttia. Jalkaväki noudatti ns. linjataktiikkaa ja eteni taistelussa suljetussa järjestyksessä, pistimet kiinnitettyinä. Pitkäpiippuiset musketit toimivat myös keihäiden tapaan.

Savon jääkärit (saks. Jäger -metsästäjä) olivat ns. **vapaajoukko**, jonka miehet tekivät 3-8 vuoden sopimuksen ja saivat rahapalkkaa 8 taalaria kuussa. Myös se harjoitteli kaksi viikkoa vuosittain.

Aseena jääkäreillä oli rihlattu **tussari** (*studsare*), jolla voitiin ampua tarkasti aina 200 metrin

päähän, mutta sen lataaminen vei noin kaksi kertaa kauemmin kuin musketin.

Jääkärit opetettiin taistelemaan avojärjestyksessä ja käyttämään hyväksi maastoa. Ajan mittaan jääkärit luopuivat sivuaseesta (hukarista) ja jopa pistimestä, tarkoituksena ilmeisesti varustuksen keventäminen ja suurempi liikkumisnopeus. Lähitaisteluun ei pyritty.

Rakuunat olivat ratsain liikkuvia sotilaita, jotka yleensä taistelivat jalkaväen tapaan, mutta myös ratsuväkenä. Aseistuksena oli musketti tai karbiini (lyhyt kivääri), miekka ja pistoolipari. Katselmuspöytäkirjoja löytyy netistä: [Generalmönsterrullor, Arkiv med löpande volym-numrering, SE/KrA/0023/0/1107 \(1798-1806\) - Riksarkivet - Sök i arkiven](#)

Savon prikaatin **tykistöön** kuului etupäässä 3- ja 6-naulaisia tykkeitä, joita voitiin liikutella myös tiettömässä maastossa kantaen. Naula (n. 450g.) tarkoittaa tässä ammuksenpainoa. 3-naulaisen tykin rautainen ammus painoi siis vajaat puolitoista kiloa. Tykeillä voitiin ampua myös haulipanoksia (kartesseja).

Savon prikaatin **laivastossa** oli sekä yhdellä raskaalla tykillä (12 naulaa) ja kahdella nihaka-tykillä (2 naulaa) varustettuja tykkijollia että suurempia tykkisluuppeja, joissa oli yksi raskas tykki ja neljä nihakaa sekä lavetti raskaan tykin maalle siirtämistä varten. Laivasto kuului Ruotsin ns. saaristolaivastoon eli armeijan laivastoon ja oli tarkoitettu ennen muuta tukemaan maataistelua.

Kustaa III:n sota 1788 – 1790

Kustaa III:n sodassa prikaatin komentajana oli aluksi B.J. Hastfehr, mutta hänen jälkeensä, vuodesta 1789 Curt von Stedingk, joka sitä ennen oli ollut Karjalan rakuunoiden komentajana, vuoteen 1788 saakka tosin poissaolevana palvellessaan ulkomailla.

J.A. Sandels, joka jo Kustaa III:n sodassa oli toiminut Karjalan rakuunoiden majurina, toimi vuodesta 1803 Savon jääkäriyrykmentin komentajana, kunnes keväällä 1808 nimitettiin muodostetun uuden 5. prikaatin komentajaksi.

Savon prikaatin komentajina ovat toimineet muun muassa:

- eversti (1775) [Georg Magnus Sprengtporten](#) 1775-1779
- eversti (1777) [Berndt Johan Hastfer](#) 1781-1789
- eversti (1783) [Curt von Stedingk](#) 1789-1790
- kenraalimajuri (1796) Adolph Aminoff
- eversti (1793) [Johan Adam Cronstedt](#) vuodesta 1806

Lisää tietoa Savon joukoista sekä viitteitä arkistoihin löytyy Tykkipursiyhdistyksen nettisivulta: [Tykkipursiyhdistys: Turun rauhan raja 1743-1812](#) sekä Pyhän Olavin Kilta ry:n sivuilta <https://pyhanolavinkilta.blogspot.com/p/avoimia-lahdeaineistoja.html>.

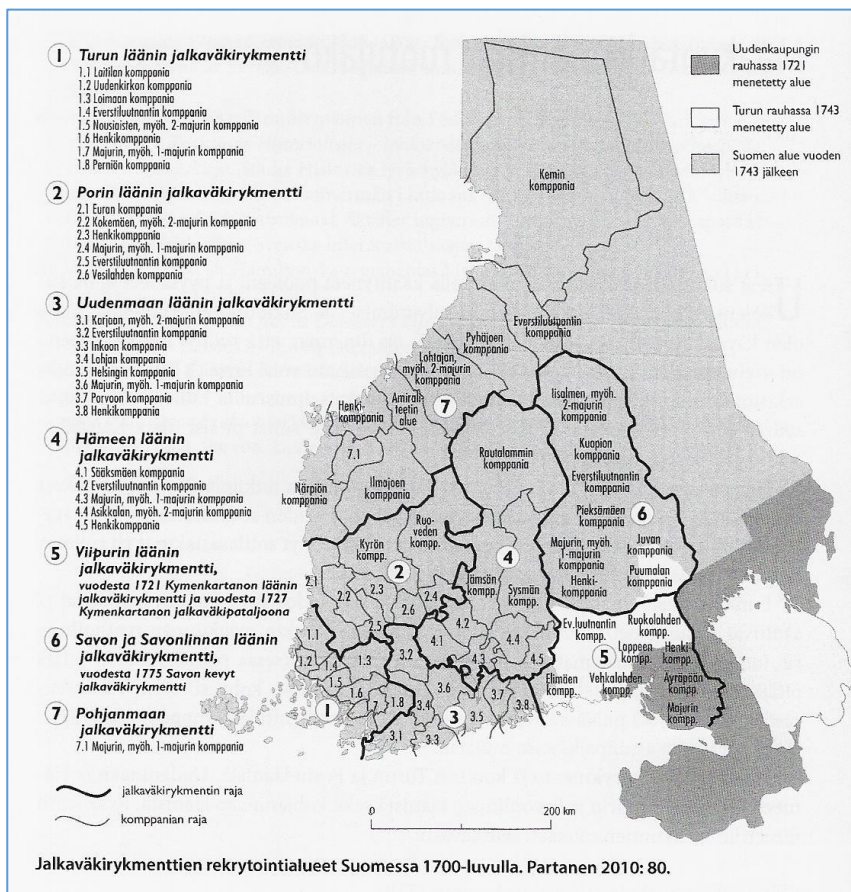
Netissä on osoitteessa https://www.rajapuro.net/savojr/juva/juva_119.html hyvin monipuolinen luettelo ruotusotilaista kautta 1700-luvun ja aina 1800-luvun alkuun saakka.

Ruotusotilaista Kustaa III:n sodan aikoihin

Lähteet: Heikki Vuorimies: Ruotusotilaiden tutkiminen, 2019
Perttu Immonen: Suomen rahvaan historia, 2017

Rusthollit ja ruotutalollisten muodostamat ruodut hankkivat ja asuttivat ratsumiehet/raakuunat ja ruotusotamiehet. Rusthollit ja ruodut numeroitiin järjestyksessä pääsääntöisesti pitäjä pitäjältä maakunnan eteläisistä pitäjistä alkaen ja pohjoista kohti siirtyen. Tietyissä pitäjässä asuvan ruotusotilaan rykmentti ja komppania määräytyi hänen asuinpaikkansa mukaan.

Rekrytointikatselmus pidettiin tavallisesti vuosittain kevättalvella. Ruodut toivat katselmukseen uudet ehdokkaat ruotujensa sotamiehiksi. Miehet tarkastettiin ja hyväksyttiin alustavasti, lopullinen hyväksyntä tapahtui seuraavassa pääkatselmuksessa tai sen korvanteessa tarkastuskatselmuksessa.

Ruotutalollisten ehdokas tai ruotuun pakkosijoitettu miehen taustasta selvitettiin mm., mistä kylästä hän on kotoisin, kenen poika jne.

Kuva Heikki Vuorimiehen kirjasta Ruotusotilaiden tutkiminen.

Rakuunat erosivat **ruotusotamiehistä** niin, että he liikkuivat paikasta toiseen ratsain, mutta taistelivat kuitenkin jalan.

Taloja, jotka varustivat ratsun armeijaan, kutsuttiin alkuun **ratsutaloiksi**. Rakuunan käyttöön annettu talo oli **rakuunatalo**. Ruotujakolaitoksen järjestämisen yhteydessä 1680-luvulta alkaen ratsutalojärjestelmä korvattiin ratsutiloilla eli **rustholleilla**. Ratsutalon isäntä saattoi toimia ratsumiehenä itsekkin, mutta rustholleille sitä ei enää sallittu. Rusthollin jatkuvuutta ei saanut vaarantaa.

Sotilaselämää 1700-luvulla

Sotilaan palvelusaika. Ruotsin armeijan vuoden 1779 pääkatselmusohjeessa sanotaan, että *hyväksyttävän miehen tulee olla täyttänyt 17 vuotta, muttei vielä "ylielänyt" 36 vuotiaan*, aiemmin saattoi olla 46 vuottakin. Vuoden 1794 pääkatselmusohjeessa palveluksessa olevien miesten yläikärajasta mainitaan, että *kaikki 55 vuoden iän saavuttaneet miehet saavat eron, mutta hyväkuntoiset saattoivat jatkaa*.

Sotilaiden **minimipituudesta** säädettiin vasta vuonna 1775. Minimipituudeksi määrättiin 5 jalkaa 9 tuumaa eli 170,7 cm. Tätä ennen sotilaaksi hyväksyttävän miehen tuli olla terve ja ruumiinrakenteeltaan ja voimiltaan sotilaaksi kelpaava. Taustalla lienee ollut miesten ja kruunun hankkimien varusteiden yhteensopivuus; sotilaspukuja valmistettiin vain kolmea kokoa. Vuonna 1777 rakuunoiden ja sotamiesten osalta minimimitaa alennettiin 5 jalkaan 7 tuumaan (165,7 cm), mutta ratsumiesten osalta sitä alennettiin vain yhdellä tuumalla (2,47 cm). Kustaa III:n Venäjän sodan jälkeen tyhjiin ruotuihin hyväksyttiin uusia rekryyttejä, jotka olivat vähintään 5 jalkaa 6 tuumaa ((163,3 cm) pitkiä.

Sotilailla oli hyvä olla myös **käsityötaitoja**. Liikkuvien sotajoukkojen huolto ja varusteiden kunnossapito edellyttivät omavaraisuutta. Rauhan aikana joukkojen käsityötaitoiset saivat toimia maaseudulla epävirallisina käsityöläisinä.

Ansioluettelot ja virkaikäluettelot. Päälystön kuuluvat viranhaltijat laativat itse ylennysanomuksiinsa tai armeijan eläkekassaa varten kertomuksia omasta virkaurastaan. Pitemmän virkauran tehneet olivat etulyöntiasemassa ylennyksiä jaettaessa. Rykmentin esikunta laaditutti virkaikäluetteloita päälystön palvelusvuosista.

Eläke eronneen sotilaan toimeentulon turvana otettiin käytäntöön jo 1600-luvulla. Ennen 1730-lukua eläkkeitä myönnettiin pääsääntöisesti vain sodassa haavoittuneille sotilaille. Vuoden 1735 jälkeen eläkkeeseen olivat oikeutettuja:

- upseeri, aliupseeri tai miehistön jäsen, joka oli sodassa haavoittunut ja menettänyt palvelukelpoisuutensa
- kruunun työmailla terveytensä menettäneet tai vammautuneet
- sodassa mukana olleet, vähintään 20 vuotta palvelleet ja vanhuuden ja raihnaisuuden vuoksi eron saaneet sekä
- rauhan aikana vähintään 30 vuotta palvelleet ja vanhuuden ja raihnaisuuden vuoksi eron saaneet

Rykmentti ilmoitti eron saaneen sotilaan oikeutetuksi eläkkeeseen. Peruseläke oli kolme tynnyriä viljaa eli 6 hopeataalaria 24 äyriä vuodessa. Erityistä urhoollisuutta sodassa osoittaneille sotilaille voitiin upseerien suosituksesta myöntää kaksinkertainen eläke.

Vuoden 1786 alusta lähtien uuden eläkejärjestelmän mukaan eläkkeet jaettiin neljään luokkaan, joissa eläkkeen määrä oli 1. luokan 15 pankinriksistä 4. luokan 3 1/3 pankinriksiin. Määrä riippui siitä, miten vakavasti ratsumies, rakuuna tai sotamies oli vammautunut sodan tai rauhanajan palvelutehtävissä tai kuinka kauan ja urheasti palvellut.

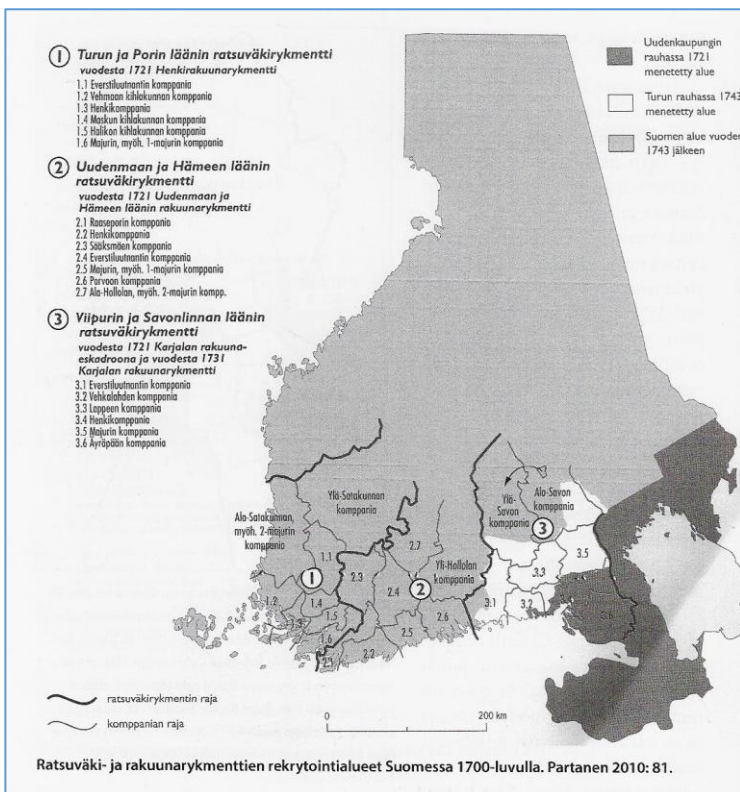
Syksy 2025

Komppanianpäällikkö myönsi sotilailleen **avioliittoluvan**, ja hänen tuli tietää miesten avio-sääty.

Rantasalmellekin rantautui Savon prikaatin perustamisen myötä **tauti**, joka tunnettiin nimillä *ranskantauti ja ruma*. Se oli alkujaan Amerikasta Eurooppaan saapunut sukupuolitauti, kuppa, jonka hoitomaksut tyhjensivät pahimpina vuosina koko seurakunnan vaivauskassan.

Rykmenttien säännöllisesti pidetyistä **pääkatselmuksissa** tarkastettiin rykmentin tila, myönnettiin ero ikääntyneille tai muuten palvelukseen kelpaamattomille päällystön ja miehistön jäsenille, hyväksyttiin tai hylättiin ruotujen tai rusthollareiden hankkimat uudet miehet sekä tarkastettiin aseistus ja varusteet. Pääkatselmuksessa varmistettiin myös se, ette ikenelläkään miehistöön kuuluvalla ollut mitään valittamista, ja että jokainen oli saanut sekä kruunulta että rusthollariltaan tai ruotuisänniltään kaiken sen, mikä sopimusten mukaan heille kuului.

Rantasalmella asui 1770-luvulla yli 50 rakuunaa ja ruotusotilaita enemmänkin. Noihin aikoihin Savon sotaväen komentajaksi nimitettiin Göran Magnus Sprengtporten. Hänen sotaväenharjoituksensa ottivat liikkuvamman, oikeaa sotaa mukailevan luonteen.

Rakuunoiden **hevoskanta kohen-takseen** Sprengtporten perusti hevossiittolan Rantasalmen Parkun rustholliin. Parkussa siittola toimi pari vuotta, minkä jälkeen se siirrettiin Kolkontaipaleen kylän Haapaniemeen.

Sprengtportenin aloitteesta Rantasalmelle perustettiin keväällä 1781 hevossiittolan yhteyteen **kadetti-koulu**, joka oli tuolloin valtakunnan ainoa. Sinne rakennettiin kaksikerroksinen koulutalo, jossa asui kerrallaan viisi opettajaa ja parikymmentä aatelissyntyistä kadettia. Oppiaineita olivat mm. miekkailu, kartanpiirustus, matematiikka ja historia.

Kuva Heikki Vuorimiehen kirjasta Ruotusotilaiden tutkiminen.

Varamieslaitos alkoi vakiintua 1740-luvun loppupuolella. Varamies sai osan pestirahasta, jonka hän varsinaiseksi sotilaaksi siirtyessään tulisi saamaan. Lisäksi kruunu maksoi vuosittain varamiehelle vaaterahaa. 1770-luvulla kaksi varsinaista ruotua tai rustholliä palkkasi yhden yhteisen varamiehen.

Parkumäen taistelu

Lähde: Wikipedia

Parkumäen taistelu eli Parkuinmäen taistelu oli Kustaa III:n sodan taistelu, joka käytiin 21. heinäkuuta 1789 Rantasalmen Parkumäellä noin 15 kilometriä Rantasalmen kirkonkylältä kaakkoon.

Taistelussa yhteensä 1 260 sotilasta käsittäneet eversti Curt von Stedingkin johtamat ruotsalais-suomalaiset joukot valtasivat venäläisten sotaleirin Hiishongan mäellä ja murskasivat kenraalimajuri Wilhelm von Schultzin johtaman yli tuhannen miehen venäläisjoukon. Operaatiota oli pohjustettu everstiluutnantti Georg Henrik Jägerhornin tekemillä tiedustelumatoilla. Tarkoitus oli yllättää venäläiset aamutuimaan hyökkäämällä mäelle yhtä aikaa eri suunnista. Von Stedingk johti Porin ja Pohjanmaan rykmentit sivuteitä ja korkea pitkin venäläisten selustaan. Samalla tykistö ja Savon rykmentti lähestyivät leiriä maantien suunnasta. Yllätyshyökkäyksessä venäläiset jäivät kahden tulen väliin, ruotsalais-suomalaiset valtasivat venäläisten leirin. Majuri Jägerhorn kunnostautui taisteluissa ja pääsi kuningas Kustaa III:n suosioon. Ruotsin armeijan menestys perustui osaltaan siihen, että Venäjä oli joutunut vetämään joukkoja Savosta, koska pelkäsi joutuvansa saarroksiin ja huoltoyhteyksien katkeavan.

Venäläisiä kaatui noin 200 ja haavoittui noin 130, lisäksi ruotsalais-suomalaiset joukot vangitsivat noin 500 venäläistä sotilasta. Taistelun jälkeen eversti Carl Ehrnroothin porilaiset joukot valtasivat vielä Haukkalan kylän ja saivat saaliikseen venäläisten tykistön ja 600 kivääriä sekä vangitsivat von Schultzin. Voittoa juhlistettiin kuninkaan määräyksestä kiitosjumanpalveluksilla kaikissa Ruotsi-Suomen kirkkoissa.

Parkumäen taistelu oli Ruotsin maavoimien ensimmäinen hyökkäysvoitto venäläisistä sitten kuningas Kaarle XII:n ajan, esimerkiksi Porrassalmella käytiin puolustustaistelua eli kyseessä oli torjuntavoitto. Parkumäen leiristä pidätettiin entinen Ruotsin armeijan majuri Georg Fredrik Tigerstedt (1729–1790). Hän oli eronnut armeijasta 1783 ja ryhtynyt kesällä 1789 venäläisten vakoojaksi. Tigerstedt mestattiin Rantasalmella vuoden 1790 lopulla. Parkumäen taistelun jälkeen venäläiset joukot perääntyivät Savonlinnan lähelle Laitaatsalmen itäpuolelle varustettuihin aseisiin. Tällä alueella Laitaatsillassa käytiin 9. lokakuuta 1789 ruotsalaisten eduksi päättynyt taistelu.

Parkumäen taistelupaikalle valmistui 21. heinäkuuta 1929 massiivinen tornimainen muistomerkki, jonka on suunnitellut arkkitehti Martti Välikangas. Muistomerkki toimi myös näkötorina. 8 metriä korkea betonista valettu muistomerkki oli päällystetty tummalla tekograniitilla ja sen sijaintipaikka oli 66 metriä Haukiveden pinnan yläpuolella.

Pelkästään Parkumäen taistelussa kaatui tai haavoittui lähes kaksisataa sotilasta Savosta, Satakunnasta ja Pohjanmaalta. Väliaikaisia sairaaloita oli perustettu kadettikoululle ja Rantasalmen käräjätupaan.

Ruotusotilaan elämän tutkiminen

Lähde: Heikki Vuorimies: Ruotusotilaiden tutkiminen, 2019

Tutkijan pitää selvittää ensin sotilaan joukko-osasto eli minkä maakunnallisen ratsuväki-/ra-kuunarykmentin tai jalkavälirykmentin rekrytointialueeseen sotilaan asuinpitäjä kuului.

Sotilasrullissa sotilaalla on **sotilasnimi**, joka oli sotilaalle annettu lisänimi. Suomessa se oli Ruotsin vallan aikana yleensä vierasperäinen, mutta Suomen suuriruhtinaskunnassa siirryttiin suomenkielisiin sotilasnimiin. Sotilasnimet viittasivat yleensä eläimiin, sotilaan ominaisuuksiin, ammattiin tai sotilasvarusteisiin. Ruodun uusi sotamies saattoi saada edellisen sotamiehen sotilasnimen sellaisenaan tai vähän muutettuna. 1860-luvulla ruotujakolaitos lakautettiin, mutta sotilasnimet jäivät elämään

Pääkatselmuksista laadittiin **pääkatselmusluettelot**. Tutkittavan henkilön joukko-osastoa koskevasta pääkatselmusrullasta saadaan seuraavia tietoja: katselmuksen pitoajankohta, komppanian nimi, ruotunumero, ruodun nimi, sotilaan nimi ja palvelusvuodet, sotilaan patronyymi, syntymäpaikka, ikä, aviosäätty, käsityötaito, pituus, luku- ja kirjoitustaito, eron yhteydessä mahdollisesti esitetty eläke sekä tiedot sotilaan osallistumisesta taisteluihin ja linnoitustöihin. 1700-luvun lopun ja 1800-luvun alun rullista voi löytyä tietoja Kustaa III:n sodassa myönnettyistä kunniamerkeistä. Pääkatselmusluettelojen lisäksi löytyy värväysluette-
loita ja muita luette-
loita,

Sotilaan syntymäpaikka mainitaan katselmusrullassa pitäjän/maakunnan ja/tai läänin tarkkuudella. Sotilas ja hänen perheensä olivat **kirkonkirjoissa** omassa seurakunnassaan ruodun (kotikylän) kohdalla, yleensä torpparina, koska ruotu järjesti palvelusajaksi sotilaalle torpan ja palan viljelysmaata. Ruotusotamiehen perhe sai elantonsa tämän torpan maasta ja kotieläimistä. Joissakin kirkonkirjoissa sotilaat olivat erikseen rippikirjan lopussa.

Sotamiesten **palkkaluettelot**. Ruotusotilaiden hankinnasta ja ylläpidosta vastasi pääsääntöisesti rusthollari tai ruotutalolliset. Kaikki palkanmaksuun liittyvät sopimukset olivat sotilaan ja palkansaajan välisiä yksityisiä sopimuksia, eikä niitä ole arkistoitu viranomaisarkistoihin. Mikäli jompikumpi riitautti sopimuksen, sopimus kirjautui mahdollisen käräjöinnin seurauksena tuomiokirjoihin. Kuitenkin mm. *Savon ja Savonlinnan läänin jalkaväkirykmentin osalta löytyy palkkaluette-
loita*. Palkkaluetteloissa on lueteltu komppanioittain kaikkien viranhaltijoiden osalta päivän tarkkuudella virasta toiseen tapahtuneet siirrot, viranvaihdot, ero sotapalveluksesta ja virassa olleen henkilön kuolema.

Sotilaiden tutkimisen lähteitä

Aija Liimatta kokosi liitetiedostoon sotilaiden tutkimiseen liittyviä lähteitä. Sotilaiden **sotilasuraa** koskevia lähteitä löytyy Savon prikaatin alueelta mm. seuraavista joukko-osastoista:

- Karjalan rakuunarykmentistä 1685-1840
- Savon ja Savonlinnan läänin jalkaväkirykmentistä 1710-1832
- Savon jääkärijoukosta 1771-1809
- Karjalan jääkärijoukosta 1791-1810

Sotilaiden perheiden elämää tutkitaan **seurakuntien kirkonkirjoista, henkikirjoista**/voudin- ja läänintileistä. Suomen Sukututkimusseuran HisKi – eli Historiakirjat-tietokanta on kätevä hakupalvelu seurakuntien historiakirjoihin. Kirkonkirjoissa pitää huomioida, että sotilaan sukunimenä voi esiintyä myös hänen sotilasnimensä.

Päällystön osalta tietoa saa erilaisista **henkilömatrikkeleista** sekä säätyläis- ja aatelistaustaisten sukujen sukuselvityksistä. För tapperhet i fält -mitalia jaettiin kultaisena 15.5.1809 jälkeen ja vain upseeriston jäsenille.

Sotilaiden tutkimisen lähteitä (Aija Liimatan kokoama liite *Sotilaiden tutkiminen lähteet linkkeineen*)

- Kansallisarkisto – Digihakemisto
- Suomen Sukuhistoriallinen Yhdistys ry (SSHY)
- Ruotsin arkistolaitos (Riksarkivet)
- Väinö Holopaisen kotisivut (Savon rykmentti – Ruotusotilaat ja sotilasasiakirjat)
- Kansalliskirjasto
- Tykkipursiyhdistys
- Pyhän Olavin Kilta
- Kirjat ja julkaisut ym.

Savonlinnan sukututkijoiden tutkimat sotilaat

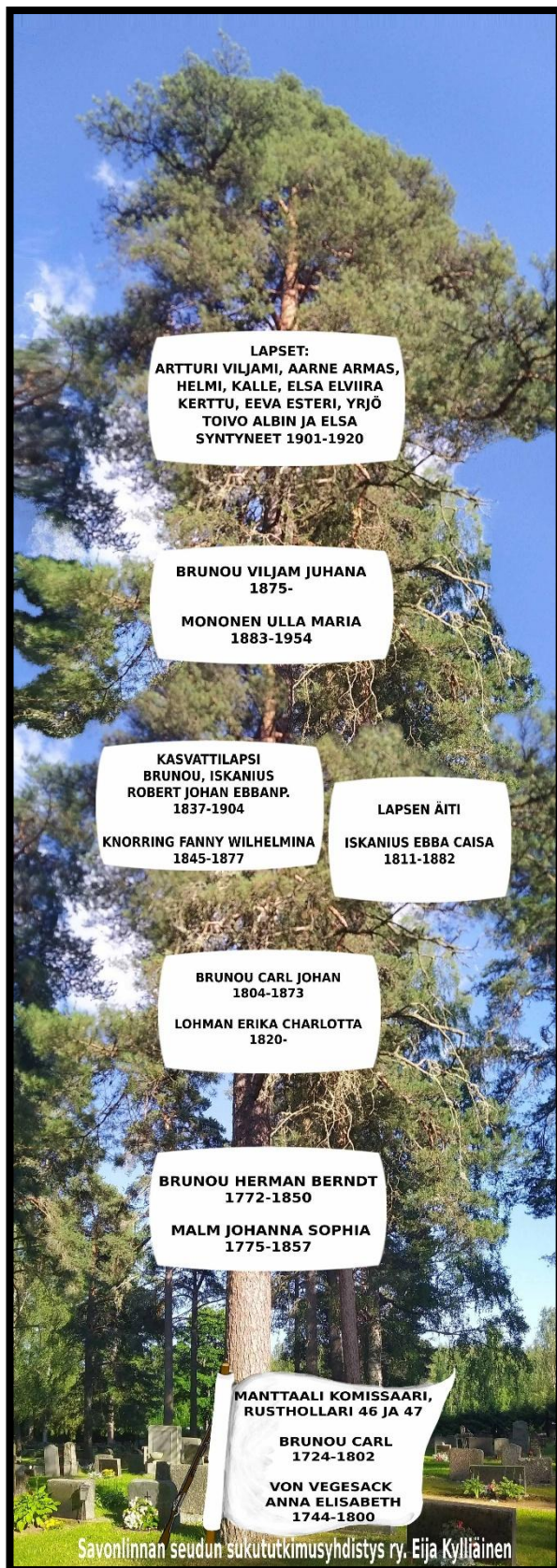
Kuten aiemmin todettiin, poimimme Oiva Baggen kirjassa mainituista sotilaista tehdystä nimilistasta pitkin kevättä ja kesää tarkemmin tutkittavaksi muutamia kymmeniä sotilaita. Kaikki tutkintalinjat eivät johtaneet tulokseen, koska sukuja oli sammunut näiden 200 vuoden aikana tai emme vaan löytäneet yhteyksiä sotilaiden ja tämän päivän henkilöiden välille.

Projektiin osallistui seitsemän yhdistyksemme jäsentä. Saimme valmiiksi yhteensä 17 sukupuuta: 16 niistä oli sotilaiden sukupuita ja yksi rusthollarin sukupuu. Heidät on esitelty lyhyesti seuraavilla sivuilla.

Brunou Carl, rusthollari
Huupponen Juho, rakuuna
Jordan Juho, rakuuna
Kutvonen Antti, sotilas (3 puuta)
Lybeck Matti, rakuuna
Nissinen Niilo, rakuuna
Oinonen Paavo, rakuuna
Putkonen Antti, jääkäri
Puttonen Yrjö, rakuuna
Puustinen Tuomas, rakuuna
Ruuskanen Lauri, sotilas
Taskinen Juho, rakuuna
Taskinen Tuomas, rakuuna (2 puuta)
Vihavainen Pekka, sotilas

Brunou Carl, rusthollari, manttaalikomissaari (1724-1802)

Carl Brunou omisti Rantasalmella kaksi rusthollitilaa:

- Rantasalo 7 (myöh. 4) Lankila, rustholli nro 47
- Rantasalo 12 (myöh. 8) Skogila, rustholli nro 46

Kustaa III sotaan varustettiin seuraavat rakuunat:

Lankila: Anders Langel, joka kuoli kuumeeseen 9.3.1788. Hänen tilalleen tuli Anders From (nuorempi).

Skogila: Johan Färdig el. Taskinen

Carl Brunou avioitui vuonna 1759 Anna Elisabeth von Vegesackin (1744–1800) kanssa.

Heille syntyi 7 lasta: Carl Henrik (s. 1761), Gertrud Elisabeth (1764), Maria Christina (1766), Paul (1769), Herman (1774), Gustaf Adolph (1774) ja Brita Catharina (1779).

Lapsista viidellä löytyy jälkipolvien, joista löytyy tutkimustietoa verkosta.

Sukupuuessa keskityttiin Hermanin pojan Carl Johanin kasvattilapsi Robert Johanin jälkipolvien tutkimiseen. Tästä sukuhaarasta löytyy jälkeläisiä nykypäivään asti.

Huupponen Juho, rakuuna (1749-1825)

Juho Huupponen (Johan Hupoin), sotilasnimi *Johan Osker*, syntyi 10.11.1749 Joroisten Viholanniemessä. Juho oli 5 jalkaa 6 tuumaa eli noin 168 cm pitkä.

Juho oli Rantasalmen Osikonmäen kylän ratsutilan nro 42 (Eric Johan Hipping) rakuuna nro 42 Karjalan rakuunarykmentissä. Hän astui palvelukseen 4.3.1773 ja palveli ainakin 33 vuotta, sillä hänet mainitaan luettelossa vielä vuonna 1806. Hänen hevosensa (1789) oli 6-vuotias kastanjanruskea ruuna.

Juho avioitui vuonna 1773 Kaisa Sutisen (s. 1751) ja vuonna 1789 leski Inkeri Väättisen (s. 1747) kanssa. Kaisa synnytti heille kolme lasta: Juho (1774), Matti (1778) ja Arvi (1781). Arvin jälkipolvia asui Rantasalmella, ja 1900-luvulta lähtien myös Savonlinnan seudulla.

Juho kuoli vatsatautiin Rantasalmen Tornioniemessä 18.4.1825.

Jordan Juho, rakuuna (1758-1827)

Rakuuna Juho Jordan, *sotilasnimi Jordan*, syntyi 8.8.1758 Joroisten Häyirilän kylässä. Hän oli 5 jalkaa ja 7,5 tuumaa eli noin 167 cm pitkä.

Juho oli Karjalan rakuunarykmentin rakuuna nro 41 Rantasalmen Osikonmäen kylässä, rustholli nro 41 (Johan Sistoin). Johan Jordan astui palvelukseen 19.12.1781. Hänen palveluksensa päättyi 1803, hän sokeutui ja kuoli 5.5.1824 Rantasalmen Hiismäessä tuntemattoomaan sairauteen. Juhon ratsu (1789) oli 8-vuotias musta ruuna.

Johan Jordan oli avioitunut 1782 Maria Östbergin (s. 1758) kanssa. Sukua jatkoivat perheen 10 lapsesta tyttäret Maria (1783), Elisabet (1787) ja Anna Caisa (1792). Pojat Nils (1795) ja Aron Benjamin (1801), jotka olivat jääkäreitä, avioituivat ja muuttivat Pietariin ja Viipuriin. Aaronilla oli jälkikasvua.

Johan Jordanin vanhin tytär Maria avioitui Abraham Spåran kanssa. Heidän tyttärensä Sophia Carolina Spåra avioitui Staffan Kettusen kanssa 1832 ja perhe muutti Sulkavan Tunnilaan 1845. Tytär Caisa Albertina Kettunen avioitui Vilhelm Kukkosen kanssa 1855 ja heidän jälkeläiset, Kukkoset, asuvat edelleen Sulkavan Tunnilassa.

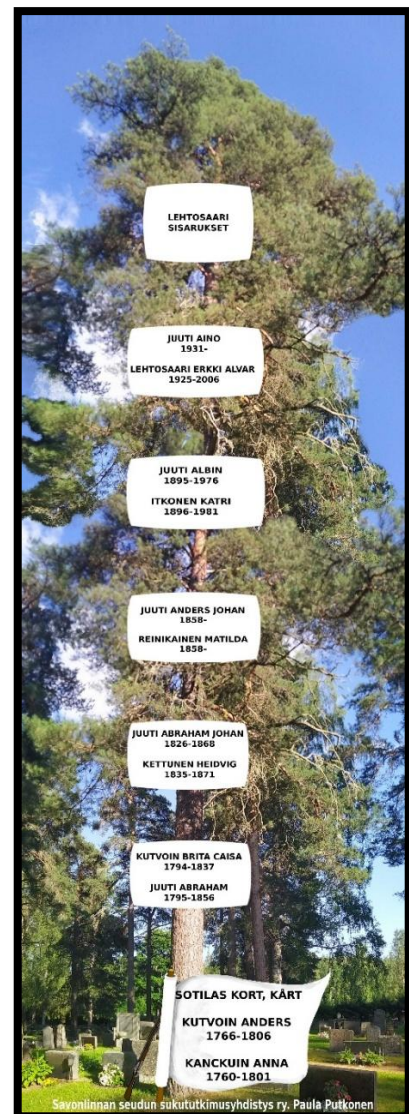

Kutvonen Antti, sotilas (1766-1806))

Antti Kutvonen (Anders Kutvoin), *sotilasnimi Anders Kårt tai Kort*, syntyi 1766 Rantasalmella. Hän oli 5 jalkaa 8 tuumaa eli noin 173 cm pitkä.

Antti oli Rantasalmen Kolkontaipaleen kylän ruotusotilas nro 65 Savon jalkaväkirykmentin everstiluutnantin komppaniassa. Antti astui palvelukseen 28.8.1788 ja erosi palveluksesta 15.6.1801. Antti avioitui vuonna 1800 Anna Kankkusen (s.1766) kanssa, jolloin he olivat jo saaneet kaksi lasta: Riitta Kaisa (1794) ja Paavo (1799).

Torppari Antti kuoli kumeeseen vuonna 1806 Rantasalmen Kolkontaipaleen kylässä. Sukua jatkoi vain tytär Riitta Kaisa, joka avioitui Säämingin Kallislahteen, Juuti-sukuun. Hänen Savonlinnan seudulla asuvia jälkipolviaan on löydetty näihin päiviin saakka.

Lybeck Matti, rakuuna (1757-1806)

Matti Lybeck (Matthias Lybeck, Libeck), *sotilasnimi Matts Lybeck*, syntyi 25.6.1757 Rantasalmen Mustalahdessa. Hän oli 5 jalkaa 6,25 tuumaa eli noin 168 cm pitkä.

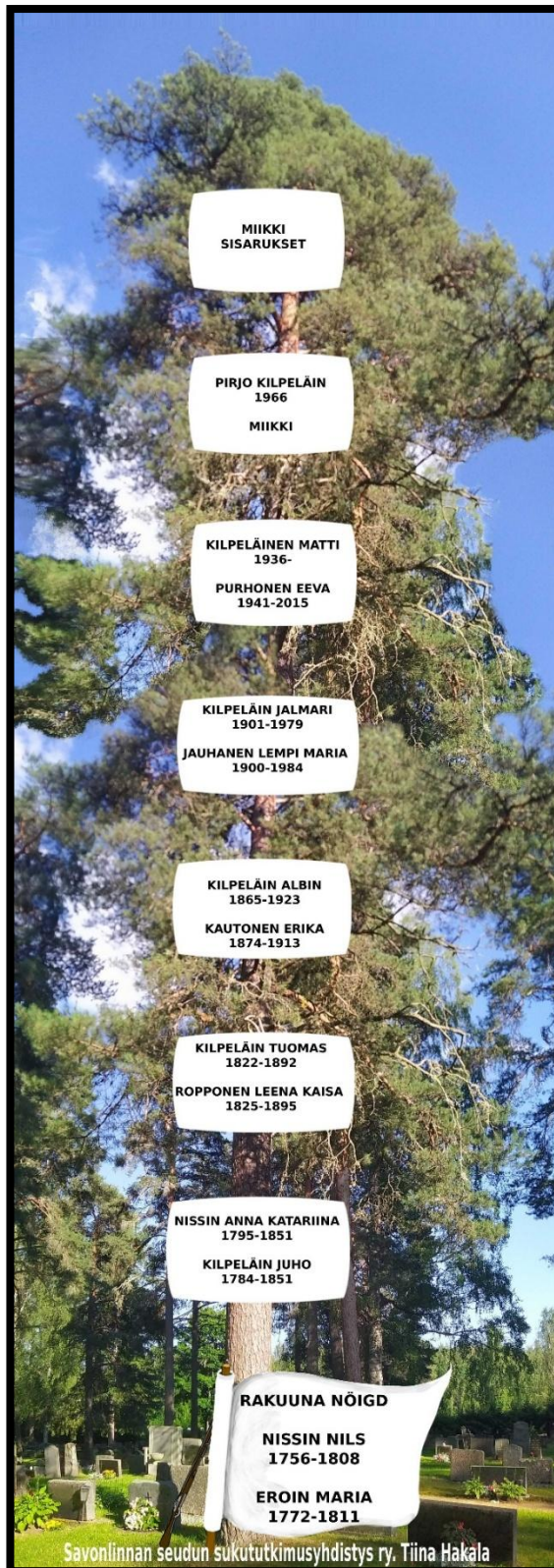
Matti oli Rantasalmen Kolkontaipaaleen kylän rusthollin nro 14 (Niilo Leskinen) rakuuna nro 14 Karjalan rakuunarykmentissä. Hän astui palvelukseen 4.3.1774, vain 17-vuotiaana. Paikka vapautui, kun tilan edellinen rakuuna kuoli. Matti sai eron ilmeisesti vähän ennen kuolemaansa 1806. Matti kuoli kuumeeeseen v. 3.5.1806 Rantasalmen Kolkontaipaaleen kylässä.

Rakuuna Lybeckin paraatitakki oli sininen, mutta takinkäänteet ja housut olivat keltaiset. Säärykset olivat siniset, valkoisin kääntein. Matin hevonen oli 18-vuotias, punertava leikkattu ruuna.

Matti avioitui vuonna 1776 Anna Leinosen (s.1759) kanssa, ja he saivat yhdeksän lasta. Sukua jatkoi viisi lasta: Kaarina (1779), Matti (1782), Juho (1792), Heikki (1800) ja Tuomas (1777), jonka jälkipolvina löydettiin Savonlinnan seudulta.

Nissinen Niilo, rakuuna (1756-1808)

Niilo Nissinen (Nils Nissin), *sotilas-nimi Nils Nöigd*, syntyi 17.3.1756 Rantasalmen Lautakotalahden kylässä. Niilo oli 5 jalkaa 10 tuumaa eli noin 173 cm pitkä.

Hän oli rustholli nro 11:n (Matts Hyvöin) rakuuna nro 11 Rantasalmen Kolkontaipaleen kylästä Karjalan rakuunarykmentin everstiluutnantin komppaniassa. Hänen hevosensa vuonna 1788 oli ruskea, 9-vuotias tamma.

Nils Nissin astui palvelukseen 29.12.1778 ja erosi palveluksesta vain vähän ennen kuolemaansa, sillä hän sai sotilaan palkkaa vielä vuonna 1807, vuotta ennen menehtymistään keuhkotautiin 12.12.1808 Rantasalmen Kolkontaipaleen kylässä.

Rakuuna Nöigd sairasteli useita vuosia palveluksensa aikana. Hän avioitui vuonna 1792 Maria Erosen (s. 1772) kanssa. Heille syntyi viisi lasta, joista kaksi, toinen heistä Anna Katariina (1795), jatkoivat sukua. Anna Katariinan ensimmäiset jälkipolvet asuivat Rantasalmella.

Oinonen Paavo, rakuuna (1751-1789)

Paavo Oinonen (Paul Oinoin), *sotilasnimi Paul Reimer*, syntyi 1751 Joroisten Häyirilän kylässä. Paavo oli 5 jalkaa 8,5 tuumaa eli noin 174 cm pitkä.

Paavo oli Rantasalmen Tuusmäen kylän rusthollin nro 2 (Nykopp, Leskinen) rakuuna nro 2 Karjalan rakuunarykmentin everstiluutnantin komppaniassa. Hän astui palvelukseen vuonna 1771 ja palveli kuolemaansa elokuuhun 1789 asti.

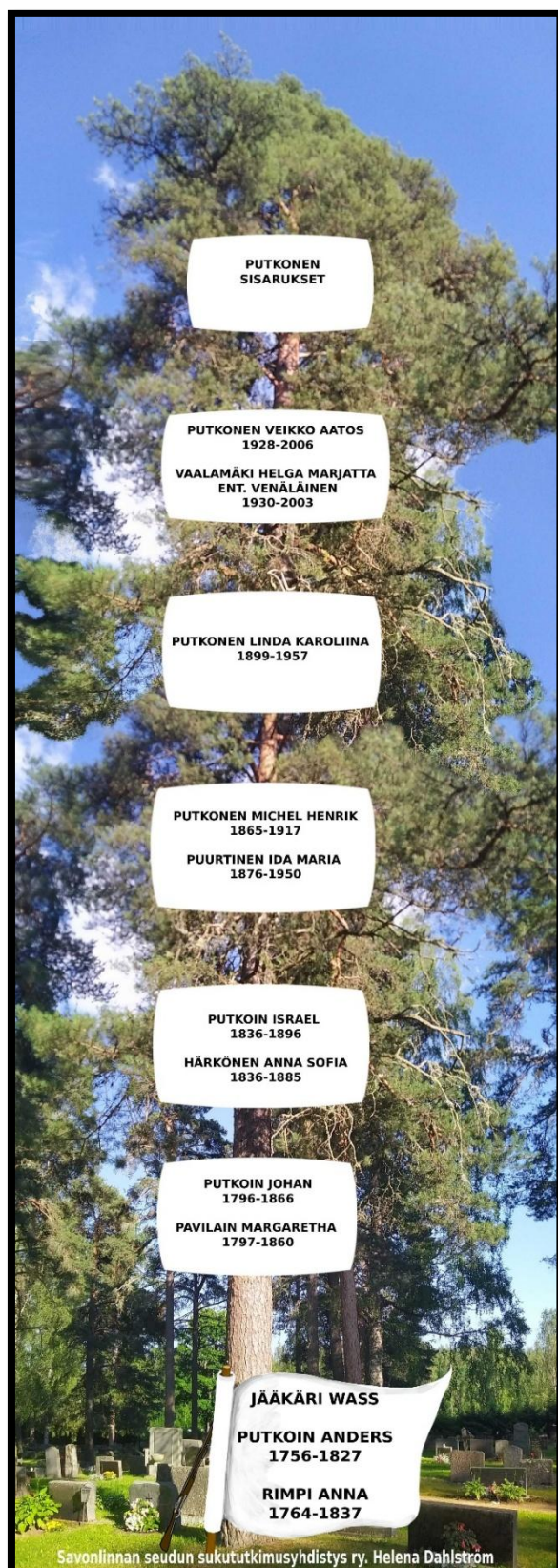
Hänen hevosesa (1789) oli 9-vuotias ruskea tamma, jolla oli valkoiset takajalat. Sekin menetettiin Toroppalan taisteluissa.

Paavo avioitui vuonna 1775 Marketta Ropposen (s. 1751) kanssa ja vuonna 1777 Anna Reijosen (s. 1759) kanssa, jonka kanssa hän sai neljä lasta: Helena (1778), Riitta (1785), Juho (1787) ja Maria (1780). Marian jälkipolvia asui aluksi Rantasalmella ja myöhemmin Heinävedellä ja Leppävirralla, josta heitä on löytynyt näihin päiviin asti.

Paavo kuoli haavoituttuaan taisteluissa Toroppalassa 5.8.1789.

Putkonen Antti, jääkäri (1756-1827)

Antti Putkonen (Anders Putkoin), *sotilasnimi Anders Wass*, syntyi 1756 (1759) Mikkelin pitäjässä. Hän oli 165,5 cm pitkä. Antti pestautui Savon jääkärijoukkoon Rantasalmen komppaniaan. Hän palveli värvetyissä eli rahapalkkaisissa joukoissa. Itärajalle vuonna 1770 perustettuun Savon jääkärijoukkoon värvättiin miehet Savosta ja muualta Itä-Suomesta. Vuonna 1789 se sai rykmentin aseman, ja sen nimeksi tuli Savon jääkärirykmentti. Se kuului Savon prikaatin alaisuuteen.

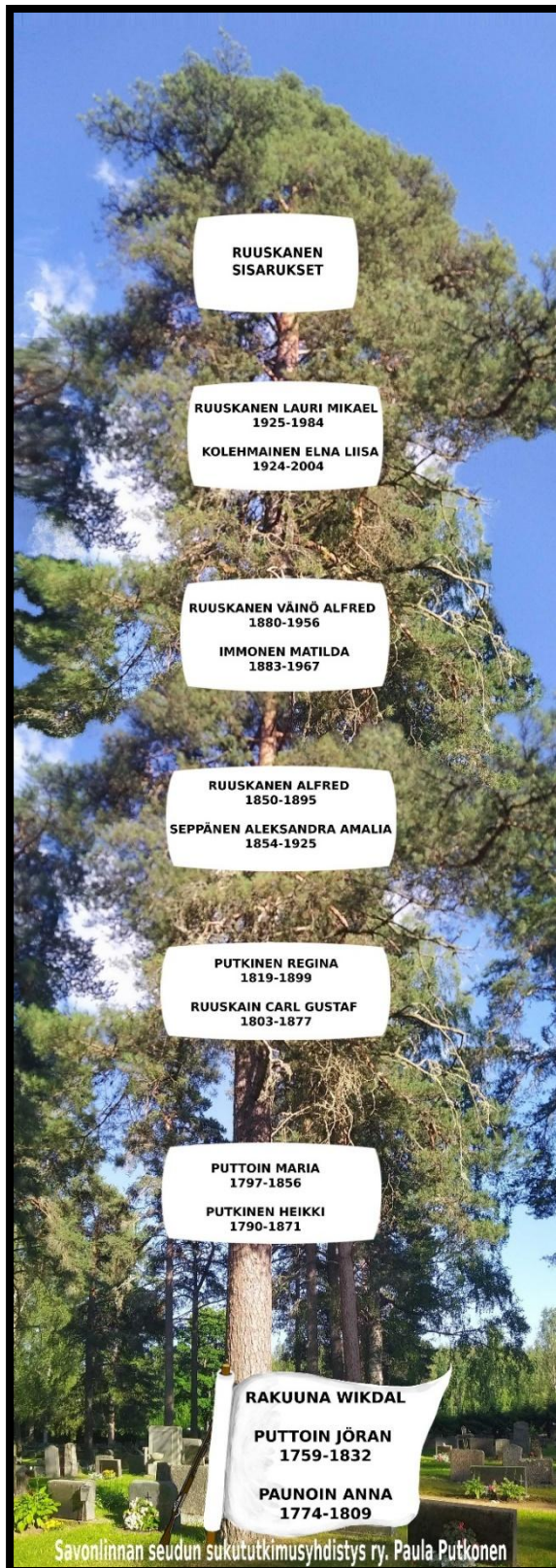
Jääkäri Anders Wass ja jääkäri-leski Anna Rimpi Sulkavan Tannilasta vihittiin avioliittoon vuonna 1791. Heille syntyi Sulkavalla kolme lasta: Eeva (1792), Kaisa (1793) ja Juho (1796). Kaikkien lasten jälkeläiset ovat selvillä tähän päivään saakka.

Antti oli mukana mm. Kustaa III sodassa 1788–1790 ja Suomen sodassa, josta palasi vuonna 1809. Hän oli sotaveteraani, jolle valtio maksoi eläkettä. Antilla oli vikaa näössä.

Torppari, sotilas Antti Putkonen hukkui Juvalla 1.12.1827.

Puttonen Yrjö, rakuuna (1759-1832)

RUUSKANEN
SISARUKSET

RUUSKANEN LAURI MIKAEL
1925-1984
KOLEHMAINEN ELNA LIISA
1924-2004

RUUSKANEN VÄINÖ ALFRED
1880-1956
IMMONEN MATILDA
1883-1967

RUUSKANEN ALFRED
1850-1895
SEPPÄNEN ALEKSANDRA AMALIA
1854-1925

PUTKINEN REGINA
1819-1899
RUUSKAIN CARL GUSTAF
1803-1877

PUTTOIN MARIA
1797-1856
PUTKINEN HEIKKI
1790-1871

RAKUUNA WIKDAL

PUTTOIN JÖRAN
1759-1832

PAUNOIN ANNA
1774-1809

Savonlinnan seudun sukututkimusyhdistys ry. Paula Putkonen

Yrjö Puttonen (Jöran Puttoin), sotilas-nimi *Jöran Wikdal*, syntyi 19.9.1759 Rantasalmen Kolkontaipaleen kylän talossa nro 8. Yrjö oli 5 jalkaa 9 tuumaa eli noin 175 cm pitkä.

Yrjö Puttonen oli Rantasalmen Lammipohjan kylän rusthollin nro 1 (Lorens Kempe) rakuuna nro 44 Karjalan rakuunarykmentissä. Hän astui palvelukseen noin v. 1785, rakuunana noin 1800 asti, sen jälkeen ilmeisesti jääkärinä. Yrjön hevonen 1780-luvun lopussa oli 13-vuotias vaaleanruskea ruuna, jolla oli kolme valkoista jalkaa ja **lasisilmä!**

Yrjö avioitui vuonna 1791 Anna Kaisa Paunosen (s. 1774) kanssa ja heille syntyi kahdeksan lasta, joista viisi jatkoi sukua: Yrjö (1792), Kaisa (1794), Anna Lovisa (1805), Anna Helena (1809) ja Maria (1797), jonka jälkipolvia on löytynyt näihin päiviin saakka.

Yrjö kuoli vanhuuteen 4.1.1832 Rantasalmen Ahvensalmen kylässä, talossa nro 9.

Puustinen Tuomas, rakuuna (1763-1833)

Tuomas Puustinen (Thomas Puustinen), *sotilasnimi Thomas Kock*, syntyi 1763 Rantasalmella. Hän oli 5 jalkaa 6 tuumaa eli noin 163 cm pitkä.

Rantasalmen Kolkontaipaleen kylän rusthollin nro 16 (Matts Kock) rakuuna nro 16 Savon jalkaväkirykmentin everstiluutnantin komppaniasta. Hänen hevosensa oli vuonna 1789 musta, 11-vuotias ruuna.

Hän tuli palvelukseen 14.3.1783 ja erosi palveluksesta 23.3.1805.

Tuomas kuoli kovaan kuumeeseen Heinäveden Asikkalassa 8.9.1833.

Tuomas avioitui vuonna 1797 Maria Makkosen (s. 1775) kanssa. Heillä oli viisi lasta: Anna (1798), Juho (1800), Tuomas (1802), Sofia (1806) ja Isak (1810). Jälkeläisiä oli useassa sukuhaarassa, mm. Tuomaalla.

Ruuskanen Lauri, sotilas (1766-1836)

Lauri Ruuskanen (Lars Ruuskain), *sotilasnimi Lars Kalm*, syntyi 15.4.1766 Rantasalmen Rantasalon kylässä. Lauri oli 5 jalkaa 9,5 tuumaa eli noin 176 cm pitkä.

Lauri oli Rantasalmen Tuusmäen kylän ruotusotilas nro 57 Savon jalkaväkirykmentin everstiluutnantin kompaniassa, ensin täydennysmiehenä vuodesta 1785 ja varsinaisena 15.9.1795 lähtien 15.6.1801 asti.

Lauri Ruuskanen avioitui vuonna 1789 Sofia Kokkosen (s. 1757) kanssa, ja he saivat viisi lasta, joista kolme jatkoivat sukua: Adolf (1794), Niilo (1799) ja Lauri (1803). Ainakin Laurin jälkeläisiä on asunut Rantasalmella, ja heitä on löytynyt näihin päiviin asti.

Lauri Ruuskanen kuoli vanhuuteen 11.6.1836 Rantasalmella Tuusmäen kylässä, talossa nro 9.

Taskinen Juho, rakuuna (1745-1832)

Juho Taskinen (Johan Taskin), *sotilasnimi Johan Färdig (tai Ferdig)*, syntyi rippikirjojen mukaan vuonna 1745 oletettavasti Rantasalmella. Värväys- ja katselmusluetteloiden ikämerkintöjen perusteella syntymävuosi olisi kuitenkin vasta noin 1756. Juho oli 5 jalkaa 5 tuumaa eli noin 160,5 cm pitkä – sotilaaksi ”alamittainen”.

Juho värvättiin vuonna 1780 täydennysmieheksi Rantasalmen Rantasalon kylän rustholleihin nro 46 (Skogila) ja nro 47 (Lankila). Molemmat rusthollit omisti manttaalikomissaari Carl Brunou. Täydennysmiehenä Juho palveli Rantasalmen hevossiittolassa. Helmikuun 1782 katselmuksessa Juho siirrettiin rusthollin nro 46 rakuunaksi Karjalan rakuunarykmentin everstiluutnantin komppaniaan, missä hän palveli vuoteen 1806 asti.

Eläköitymisen jälkeen Juho eli torpparina Rantasalon Lankilassa noin 25 vuotta. Hän kuoli vanhuuteen 87-vuotiaana vuonna 1832.

Juho avioitui vuonna 1780 Anna Parkkisen (1760–1841) kanssa. Heille syntyi yhdeksän lasta: Stiina (s. 1782), Heta (1784), Juho (1787), Anna (1790), Herman (1792), Helena (1794), Brita Kaisa (1797), Maija Liisa (1799) ja Saara Kustava (1802). Lapsista neljälle löytyy jälkipolvia tänä päivänä eri puolilta Suomea. Eniten jälkeläisiä on tytär Annalla, joka avioitui rakuuna Juho Huupposen pojan Arvidin kanssa.

Sukunimi Taskinen periytyminen Juhon jälkeläisissä on yhden viipurilaisen henkilön varassa. Hänen mahdollisten jälkeläisten jäljittäminen ei (vielä) onnistunut.

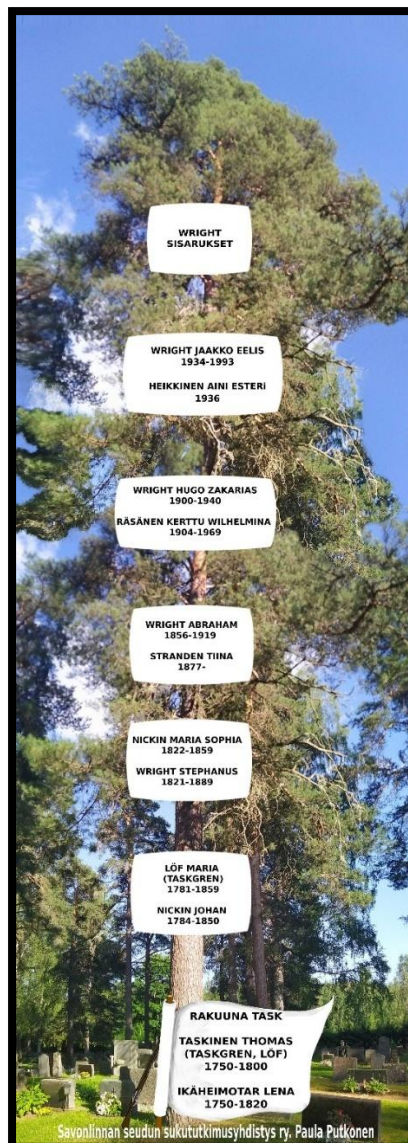

Taskinen Tuomas, rakuuna (1750-1806)

Tuomas Taskinen (Thomas Taskgren, Löf), *sotilasnimi Thomas Task*, syntyi noin 1750 Rantasalmella. Hän oli 5 jalkaa 8,5 tuumaa eli noin 174 cm pitkä.

Hän oli Rantasalmen Hiltulan kylän rusthollin nro 5 (Yrjö Taskinen) rakuuna nro 62 Karjalan rakuunarykmentissä. Tuomas astui palvelukseen vuonna 1772 ja erosi palveluksesta 8.10.1798. Hänen hevosensa (1789) oli 8-vuotias musta ruuna. Tuomas kuoli keuhkotautiin 17.2.1800 Rantasalmen Hiltulassa.

Torppari Tuomas avioitui vuonna 1774 Leena Ikäheimosen (s. 1750) kanssa, ja he saivat kuusi lasta, joista sukua jatkoi viisi: Olli (1775), Vappu (1778), Elli (1781), Maria (1787) ja Matti (1791). Ollin ja Marian jälkipolvia löydettiin näihin päiviin. Tuomas käytti rakuunana Taskgren-nimeä, mutta myöhemmin torpparina sukunimeä Löf, jota hänen lapsensakin käyttivät.

Vihavainen Pekka, sotilas (1757-1814)

Pekka Vihavainen (Pehr/Petter Vihavain), *sotilasnimi Pehr Trygg*, syntyi 29.4.1757 Joroisten Kerisälössä.

Pehr Trygg oli Rantasalmen Teemasaaren kylän ruotusotilas nro 38 Savon jalkaväkirykmentin eversti-luutnantin komppaniassa. Hän astui palvelukseen vuonna 1778 ja erotettiin palveluksesta sairauden takia 15.6.1801. Pehr Trygg oli 5 jalkaa 8 tuumaa eli noin 173 cm pitkä.

Pekka avioitui vuonna 1781 Maria Ruuskasen (s. 1762) kanssa. Heille syntyi kahdeksan lasta: Heta (1779), Anna (1783), Herman (1784), Sofia (1787), Ulla (1789), Yrjö (1793), Pekka (1796) ja Tapani (1803). Pehr Trygg kuoli 47-vuotiaana vesipöhhön Rantasalmen Osikonmäki 6:ssa 20.8.1814.

Pekan sukua jatkoivat ainakin pojat Hermanni ja Pekka, jonka jälkeläisiä löydettiin näihin päiviin saakka.